

Nr 81.

Ankom till riksdagens kansli den 5 april 1940 kl. 2 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om järnförädlings-
anläggningar i Norrtälje och Hargshamn.*

(4:e avd.)

I en inom första kammaren väckt motion, nr 108, har herr *L. Franzon* hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en förutsättningslös utredning rörande järnförädlingsanläggningar i Norrtälje och Hargshamn, antingen i helt statlig regi eller under statlig medverkan i för förslagets realiserande bildat bolag.

Till komplettering av utredningen har motionären i en till utskottet överlämnad framställning erinrat, att folkmängden i här närmast berörda båda domsagor, Norra och Mellersta Roslags domsagor, under åren 1920—1938 nedgått från 54,926 till 45,751 d. v. s. med 9,175 personer. I anslutning härtill anför motionären följande:

De sociala förhållandena på Stockholms läns landsbygd äro trots det nära grannskapet till storstaden Stockholm — eller kanske just tack vare detta — otroligt eftersatta. Den egentliga arbetarebefolkningen, som ständigt får se något av det bästa av sitt folkmaterial sugas upp av huvudstaden eller andra större orter, föra i de små kommunerna en hård och ojämn, ofta nästan tröstlös kamp för en tryggare och bättre existens. Uppland är icke bara de stora riksbyggarnas land, utan också landet med de gamla trälarnas undanskuffade ättlingar. Här vore sannerligen en allmän ekonomisk och social undersökning, med syfte att finna utvägar till nyskapande insatser, synnerligen välmotiverad.

I förevarande motion framföres tanken på att genom statens medverkan åstadkomma en masugnsindustri vid Hargshamn, vilken anläggning skulle kompletteras med ett verk i Norrtälje för tackjärnets fortsatta förädling. Den erforderliga malmen är avsedd att erhållas från Dannemora gruvor, för vilka redan nu Hargshamn är exporthamnen.

I anledning härav vill utskottet erinra därom, att Dannemora gruvor ägas av ett antal svenska bruk, vilka förfoga över malmen. Dannemoramalmen betraktas visserligen alltjämt som en ren och mycket användbar råvara, eftersökt ej endast av utländska järnverk utan även av inhemska förädlare såsom Gimo-Österby, Forsbacka, Sandviken och Iggesund. Den drager dock vid järnframställningen mycket träkol, något som också i sin mån kan hava bidragit till den tidigare så livliga uppländska järnhanterings starka till-

Utskottet.

bakagång på senare tid. Bland järnbruk, som sålunda nedlagts, må nämnas Harg, Forsmark, Löfsta och Karlholm.

Redan nyss antydda förhållande visar rätt tydligt vanskligheterna för en järnmalmsförädling i dessa trakter. Detta gäller ej minst, därest problemet att ånyo kunna få igång en uppländsk järnbruksindustri ses ur de av motionären i förgrunden satta sysselsättningssynpunkterna.

Utskottet hemställer alltså,

att motionen I:108 ej må till någon riksdagen åtgärd för-
anleda.

Stockholm den 5 april 1940.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 80.
